

FORSÅVASSDRAGET- 2023

videoovervåking

Bestand & Beskatning

Robin
Sommerset
15.11.2023

Forsåvassdragets Elveeierlag SA

Narvik kommune- Nordland

2023 ble en sesong med rekordsvak oppgang av laks i vassdraget. Totalt innsig historisk lavt. Laveste gytebestand siden 1990. Fortsatt lav beskatning av laks. Gytebestandsmål ikke oppnådd.

FORORD

Videoovervåkingen ble i 2023 finansiert av Fylkesmannen i Nordland og Forsåvassdragets Elveeierlag SA. En utvidet samlerapport for årene 2019-2023 ferdigstilles i løpet av vinteren 2024.

Innhold

FORORD	1
FORSÅVASSDRAGETS ELVEEIERLAG SA	2
OPPGANG LAKSETRAPP	2
FANGST	3
LAKS	4
SJØØRRET	5
SMOLT PREDASJON	6
LUS	7
OPPDRETSLAKS	7
PUKKELLAKS	7
GYTEBESTANDSMÅL	8

FORSÅVASSDRAGETS ELVEIERLAG SA

Forsåfossen laksetrapp ble åpnet 28. mai og stengt 5. november 2023. Registrering av oppgangen forløp uten avbrudd eller problemer. Til tross for lav vannføring i elva utover sommeren var vannføringen i laksetrappa tilstrekkelig. Dette grunnet reparasjonene som ble utført høsten 2022.

OPPGANG LAKSETRAPP

Tabell 1- oppgang i Forsåfossen laksetrapp fordelt på måned, art og størrelse. All fisk er registrert med kontinuerlig videoovervåking.

	Juni	Juli	August	September	Oktober
<65cm	15	28	20	12	1
65-90cm	12	6	1	12	1
>90cm	3	1	0	0	0
Sum laks	30	35	21	24	2
Sjørret	4	36	34	25	9
Sum	34	71	55	49	11

Tabell 2- total oppgang.

	Antall fisk
<65cm	76
65-90cm	32
>90cm	4
Antall laks	112
Sjørret	108
Totalt antall	220

Total oppgang i Forsåfossen fisketrapp var **220** fisk, derav **112** laks og **108** sjørret.

Fastsettelse av fisken lengde er gjort med måling av fiskens lengde på videoskjermen og multiplisert med en faktor utfra kameraets synsbredde. Dette viser seg å gi tilfredsstillende mål på fiskens lengde. Største registrerte laks var i år 94 cm lang, mens største sjørret var 65 cm lang. Lav oppgang av fisk i alle sesongens måneder bortsett fra september måned hvor det gikk opp normalt med laks. Dette skyldes i hovedsak lav vannføring i august måned og høy vannføring i september måned.

FANGST

For sesongen 2023 ble fiskereglene vedtatt for sesongen 2022 i hovedsak opprettholdt. Nytt av året var innføring av døgnkvote på 1 laks og sesongkvote på 5 sjørørret. Formålet var å fortsatt ha en lav beskatning slik at gytebestandsmålet i størst mulig grad skulle oppnås. Fiskesesongen varte fra 15-06 til 25.08. sesongen ble innkortet en uke, dette på grunn av lavt innsig og oppgang av laks. Laksefisket kunne med noe fordel vært stengt allerede i midten av juli når vi så svikten i innsiget. Ved stenging av laksefisket 15.07 ville økningen i antall gytefisk vært om lag 15 stykk, inkludert begge kjønn. Dette ville utgjort maks 10% av kilo holaks i gytebestanden.

All laks over 65 cm var fredet hele sesongen.

Beskatningen av laks ble også i 2023 lav, og med god gjenutsettings prosent.

Tabell 3. Viser antall solgte fiskekort, antall innleverte fiskekort.

Korttype	Solgt	Innlevert	% innlevert
Døgn	63	53	84
Sesong	46	29	63
Uke	15	11	73
Totalt	124	93	75

Tabell 4. Viser antall kg innrapportert avlivet og gjenutsatt laks samt prosent gjenutsatt laks. **Fangstrapportering 75%.**

	Avlivet laks/kg	Gjenutsatt laks/kg	% Gjenutsatt
Over laksetrapp	10	11	52
Under laksetrapp	39	20	34
Sum vassdrag	49 kg	31 kg	39

Tabell 5. Viser beskatning av laks av totalt innsig og av oppgangen i laksetrappa. Totalt innsig er oppgang + innrapportert fangst nedenfor laksetrappa. Beskatningen vises både i antall % fisk og på % vektbasis. **Fangstrapportering 75 %**

	Antall	Avlivet	Vekt	Beskatning/ antall
Totalt innsig	142	23	49	17 %
Oppgang laksetrapp	112	5	10	5 %

LAKS

Det ble historisk sett en svært dårlig laksesesong, og en oppgang på kun 112 laks i laksetrappa. Dette er det laveste antallet laks på 33 år. Gjennomsnittet for årene 1996-2005 er på **464** laks. Totalt innsig langt under normalen med 142 laks mot **648 laks** som snitt for årene 1996-2005. For å kunne nå snittet for periode 1996-2005, måtte innsiget i 2023 ha økt med i over 500 laks.

Tabell 6. Viser det totale innsiget av laks til vassdraget for de tre beste årene, de tre dårligste årene og de tre siste årene, for perioden 1992-2023. Innsiget beregnes ut fra registrert oppgang i laksetrappa + fangst nedenfor trapp, justert til 100% fangstrapportering.

3 beste år	Innsig antall laks	3 dårligste år	Innsig antall laks	3 siste år	Innsig antall laks
1998	801	2011	189	2021	252
1999	1172	2022	233	2022	233
2000	847	2023	142	2023	142
<i>Gjennomsnitt</i>	940	<i>Gjennomsnitt</i>	188	<i>Gjennomsnitt</i>	209

Som tabellene ovenfor viser er laksebestanden i dag langt fra størrelsen den normalt skal ha.

Gytebestanden i vassdraget ble i 2023 ikke oppnådd selv med sterkt reduserte kvoter og fredning av større laks. Potensialet til produksjon av laks i Forsåvassdraget er betydelig høyere enn siste års innsig av laks viser.

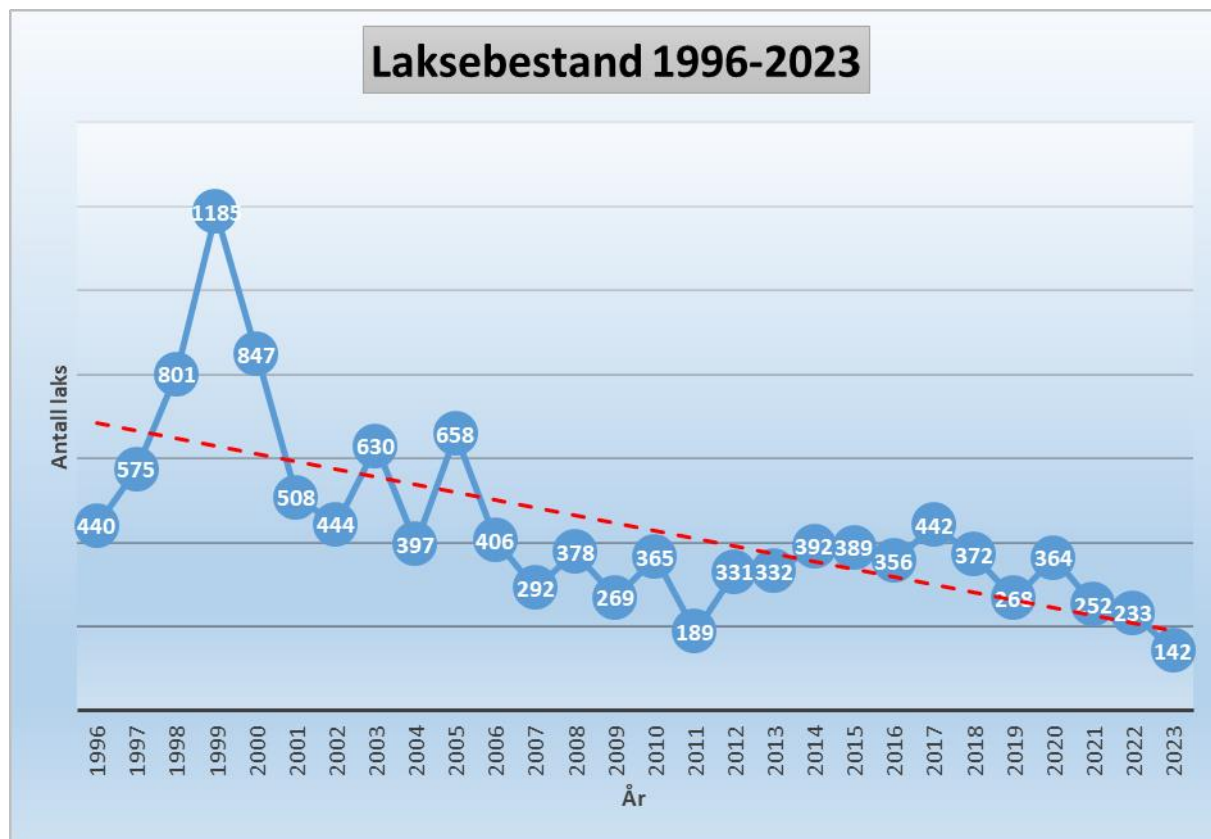
Siste toppår for laks i vassdraget var i 2005, det er 19 sesonger siden. I denne perioden var det heller ingen gode eller over middels sesonger. Av de 19 siste sesongene hadde hele 17 av dem ett innsig av laks som var lavere enn den dårligste sesongen i perioden 1996-2005. kun sesongene 2006 og 2017 hadde ett høyere innsig av laks. Denne negative utviklingen var lenge ett lite mysterium.

Forsåvassdraget var i flere år det beste laksevassdraget i Ofoten regionen.

Høy beskatning eller lavere sjøoverlevelse kunne ikke alene forklare reduksjon. Sammenlignbare vassdrag i regionen viste ikke samme negative utvikling. De kunne vise til flere normale sesonger og enkelte toppår, blant annet i Varpavassdraget og Tjeldelva. Tjeldelva som er nabovassdraget til Forsåvassdraget i Ballangen kommune hadde i 2017 ett toppår med en bestand på ca. 1000 laks, det er over dobbelt så mange som Forsåvassdraget hadde samme år.

Nedgangen i Forsåvassdraget kan nok best forklares med summen av flere faktorer som alle virker negativt på laksebestanden. Nedgangen fra 2006 frem til 2012 kan trolig i vesentlig grad skyldes nedslamming av gyteområder og dertil redusert produksjon. Slammet på gyteområdene vaskes

langsomt ut. Likevel har ikke bestanden økt så mye som vi hadde håpet og trodd den skulle. Predasjon i munningen av Forsåelva har vært observert lenge, men ikke i ett slikt omfang som vi ser i de siste årene. Hvorvidt det er årsaken til lavt innsig av laks er vanskelig å si konkret, men vi mistenker at det kan ha stor betydning for de senere år. Mer om det på side 6.

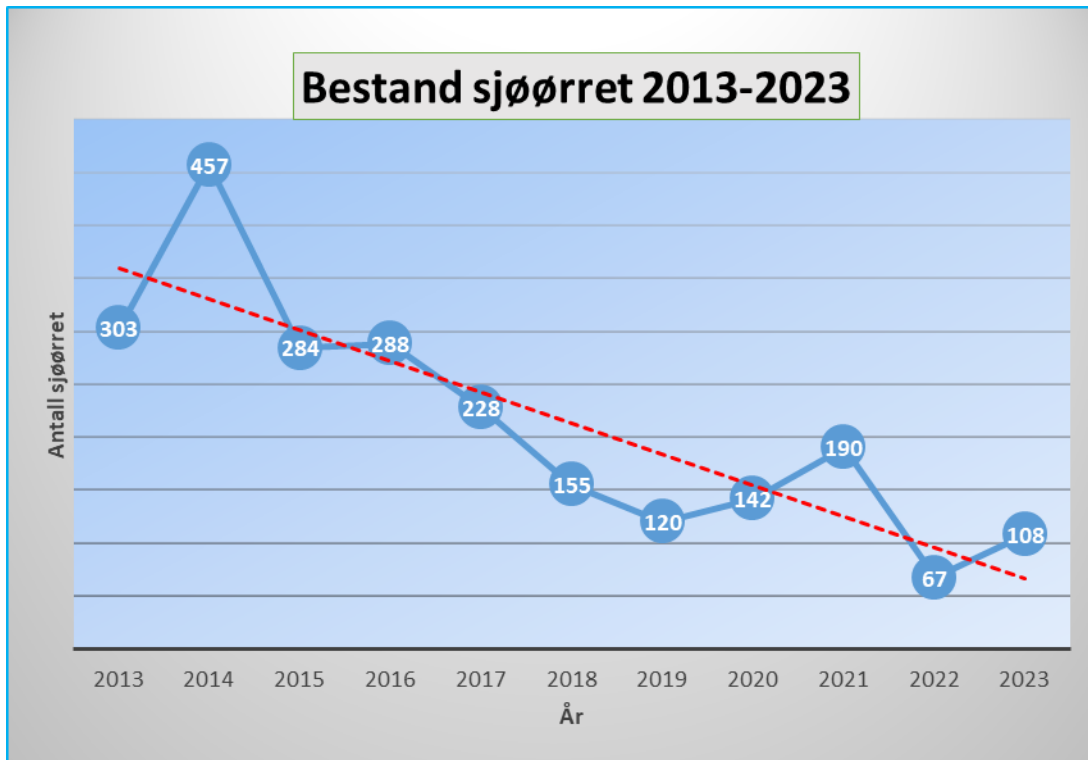

Figur 1. viser total innsig av laks for perioden 1996-2023, med trendlinje. Totalt innsig er fangst nedenfor laksetrapp pluss fangst nedenfor laksetrappa. Tallene er justert til 100% fangstrapportering.

SJØØRRET

Betydelig færre sjøørreter en normalt. 108 sjøørret ble registrert mens det i 2014 var en oppgang på 457. De virkelige store sjøørretene som ble observert og registrert vassdraget på 80-90 tallet og utover 2000 tallet har vært helt fraværende de siste årene. Vi må tilbake til 2013 for å finne siste storørret, den ble registrert på video og målt til 92cm. Ørret mellom 60 og 80 cm og enkeltindivider fra 80- opp mot 100cm var årlig registrert i laksetrappa tidligere, i hovedsak i september måned.

Nedgangen de siste årene er grunn til bekymring. Svært få sjøørret smolt ser ut til å overleve første sesongen i sjøen. Predatorer (se smolt predasjon) og lus kan være årsak til lav overlevelse.

Figur 2. viser antall sjøørret registrert på videotelling i Fisketrappa for årene 2013-2023, med trendlinje.

SMOLT PREDASJON

Utløp og munningsområdet fra Forsåelva og ut i fjorden er svært kort og hvor det raskt blir dypt hav, og flo sjø går helt opp til Forsåfossen og laksetrappa. Om våren og for-sommeren i tiden hvor smolten vandrer ut av vassdraget samler det seg opp store mengder sei og noe torsk i utløpet. Dette er også kjent fra mange andre vassdrag i Norge. Vi har lenge hatt mistanke om at dette forårsaker høy predasjon på utvandrende smolt. Vi har observert dette i flere år hvor sei går og beiter på smolt i munningen. Stimer med smolt har blitt jaget opp på land og større flak med sei følger etter stimer med smolt fra munningen og utover havet i aggressivt tempo. Visuelt på overflaten vises seiens predasjon på smolt med en adferd som er ganske lik predasjon på sildunger og små makrell.

Forsøket fra 2017 ble videreført i årene etter. I juni 2023 ble det fisket opp 50 sei. Mengden sei utenfor elvemunningen var så stor at det var vanskelig å få fanget opp predasjon av smolt. Det ble observert predasjon av smolt men antallet sei var trolig flere 1000 stykk. Dette gjorde registreringen ved fiske svært vanskelig. Det er all grunn til å tro at predasjon av smolt var høy i 2023.

Bildet viser 8 seier fisket i munningen av Forsåelva, 12 juni 2018. Disse 8 hadde til sammen spist 10 smolt.

LUS

Det ble observert til dels mye lus på laks og sjørret denne sesongen. Spesielt førstegangs vandrende sjørret hadde mye lus.

OPPDRETTLAKS

Det ble ikke gjennomført overvåkingsfiske på gyteplassene høsten 2023, dette grunnet for høy vannføring i starten av oktober og deretter kuldegrader ned mot minus 10.

4 oppdrettslaks ble tatt ut nedenfor Forsåfossen. på videoovervåkingen registrerte vi 2 sikker oppdrettslaks og 2 usikre, i løpet av sesongen.

PUKKELLAKS

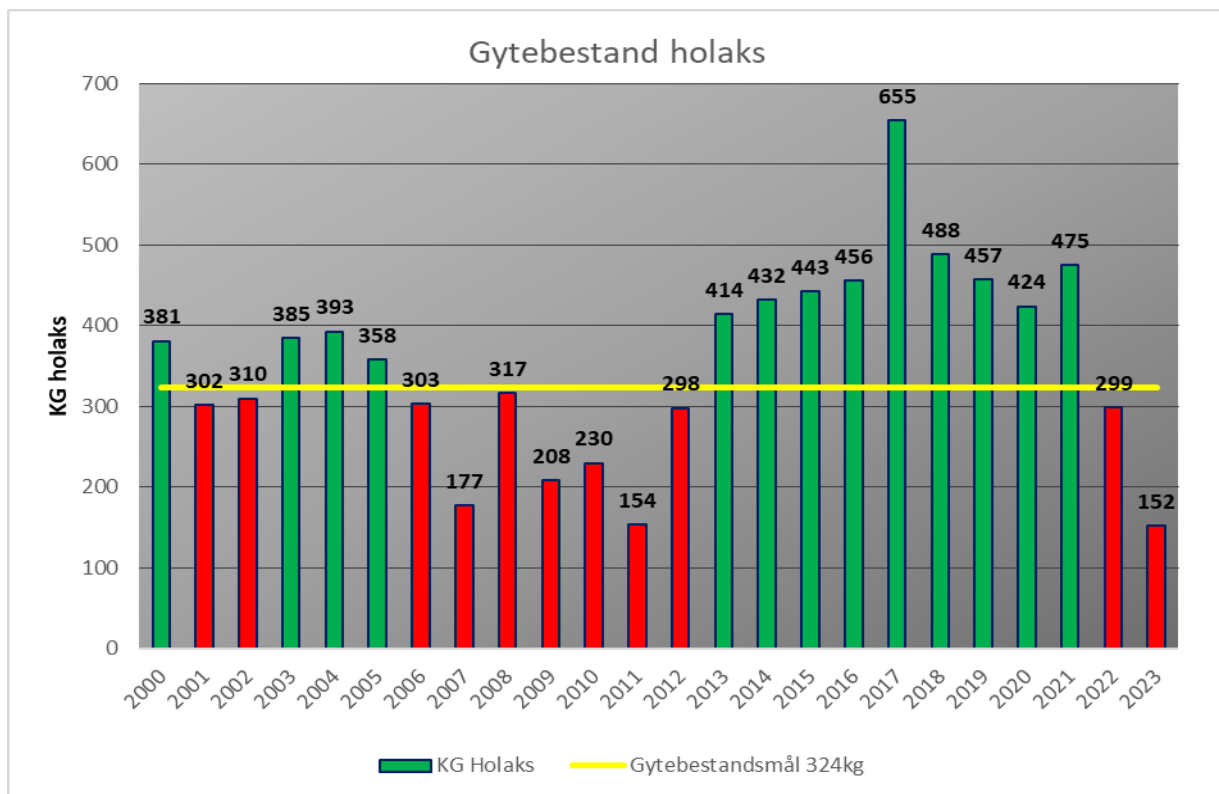
14 pukkellaks ble fanget nedenfor Forsåfossen. I laksetrappa ble det tatt ut 2 pukkellaks mens 4 stykk gikk opp trappa. Forsinkelser i videooverføringen fra skynordic samt rask passasje gjennom trappa var hovedgrunnen til at 4 pukkellaks klarte å passere trappa.

GYTEBESTANDSMÅL

Gytebestandsmålet for Forsåvassdraget er 324kg holaks. Beregnet gytebestand er basert på registrert laks på video og fangstdata. Våre tall viser en gytebestand på **152 kg holaks**. Måloppnåelse **47 %**. Gytebestandsmålet er dermed **ikke** oppnådd for sesongen 2023.

Gytebestanden av holaks på 152 kg må anses som maksimal bestand. Faktorer som predasjon fra mink og oter samt ulovlig fiske og feil fangstrapportering kommer som fratrekk på gytebestanden. Det er derfor fordelaktig å ha en beregnet gytebestand som er større en gytebestandsmålet. For å redusere feilkildene noe er fangst- rapporteringen justert til 100% i beregningen av gytebestanden.

Figur 3. viser gytebestand for årene 2000-2023. Tallene er beregnet fra oppgang i laksetrappa fratrukket fangst over trapp, justert til 100% fangstrapportering. Tallene må anses som maksimal gytebestand.

For 2023 sesongen var antall laks 22% av gjennomsnittet for perioden 1996-2005.

Forsåvassdragets elveeierlag vil i årene som kommer fortsette å ha ett sterkt fokus på beskatning av laks i kombinasjon med ivaretagelse av allmennhetens interesse for rekreasjon og sportsfiske i vassdraget.

Prosjektansvarlig

Robin Sommerset

Styremedlem